

Lötschental

Column 4 – 2025 Tsjalling
Buwalda

Juni omstreeks 2000. Ik moet bergwandel-routes uitzetten in het hoog - gebergte in Wallis, Zwitserland.

Juni heeft als voordelen, dat er nog geen toeristen zijn, wèl lange dagen en alpenrozen. Maar de nadelen zijn, dat de sneeuwgrens nog laag ligt. En dat de rode markeringen op stenen, door de lokale onderhoudsploegen nog niet zijn vernieuwd..

Vandaag moet ik een route uitzetten, hoog boven de Aletschgletscher. Dat is de grootste gletsjer van Zwitserland. Vanaf de kaart van Zwitserland in de Bosatlas had die me altijd vrolijk toegelachen, maar ik had hem nog nooit in het echt gezien. Dat wordt vandaag anders en daar verheug ik me op. Maar het weer zit niet mee. . Het miezert en het zicht is slecht. Toch maar proberen.

Het uitgangspunt is het hoog gelegen paviljoentje, dat gelukkig al open is. Ik probeer tegen beter weten in, de aanwezige Locals een positief signaal over het weer te ontlokken. Want ik weet, dat de ervaren Hooglanders altijd hun best doen om toeristen een positief imago van de bezochte streek in te prenten, met het oog op de gewenste terugkeer volgend jaar. Helaas. Het oordeel is en blijft voor vandaag: *'t Kan vriezen 't kan dooien.*

Dus maar naar buiten en omhoog langs een stijl en glibberig spoor.

Langzaam nader ik een hoge richel, dan ben ik boven en zie ik ineens niets meer voor me. Alleen een muur van grijze mist. Ik pak even mijn zitmatje uit de rugzak en ga zitten op een steen. Kijken, turen. Ik zie vlekken in de mist komen. En langzaam begint een vaag beeld op te doemen van een gigantische ruimte, diepten, schots en scheef staande bergwanden en immense verten. Het is goed dat ik even ben gaan zitten. Want het beeld is duizelingwekkend. In de diepte in het horizontale vlak zie ik de gletsjer. Een vuile sneeuwvlakte, diep weggezonden in een heel ruim dal. Vuil is logisch. Het heeft hier kennelijk al een tijdje niet meer gesneeuwd. En dat de gletsjer al meer dan een eeuw krimpt, dat weet ik. Je kunt de verschillende 'vloed' markeringen nog duidelijk herkennen in de rechtopstaande dalwanden. Echt een U-dal, gevormd door ijs. In plaats van een V-dal, gevormd door water. En de oorzaak van het terugtrekken van de gletsjers is al uitgebreid vastgesteld en geanalyseerd. En toegeschreven aan de industriële revolutie tweede helft 19e eeuw en de industriële en andere economische ontwikkelingen sindsdien

De Aletschgletscher daalt af van de sneeuw- en ijsmassa op de Gross Grünhorn, Drteieckhorn en de Nesthorn. De Birchgletsjer daalt uit datzelfde massief af, maar meer naar het Noordwesten. En loopt uit in de Lonza-rivier in het Lötschental. Daarin heeft op 28 mei de catastrofe plaats gevonden, waarbij het dorp Blatten geheel werd bedolven onder modder en ijs. De top van een berg, de Kleines Nesthorn, is gaan schuiven en is in grote brokstukken met grote kracht op de gletsjer gedonderd. Daarna is de hele massa aan modder, ijs en sneeuw

naar beneden gekomen.

De Birchgletsjer trok zich al decennia terug. Maar die bergtop?

Water vloeit langs rotswanden af. Als het via spleetjes toch de rots is binnen gedrongen bevriest het in de winter weer. IJs neemt meer plaats in dan vloeibaar water en oefent dus een splijtkracht uit op de rots. Maar in de hooggelegen gebieden is er sprake van eeuwige sneeuw en ijs. Het is het gebied van de permafrost. IJs blijft ijs. De splijtkracht blijft beperkt.

Maar als de zomers warmer worden kan dat ijs 's zomers ontdooien, waarna het 's winters weer bevriest. Dat betekent dat als het klimaat opwarmt, na elk jaar de seizoenswisseling extra splijtkracht veroorzaakt en de erosie in het hooggebergte sneller plaats vindt.

Journalisten vroegen aan de Zwitserse deskundigen: "Is klimaatverandering de oorzaak van de ramp in het Lötschental?" Nou dat leek een wel zeer gewaagde veronderstelling in de visie van de deskundigen. Dat moest eerst maar eens zeer minutieus onderzocht worden, kregen de journalisten te horen.

Gelukkig heeft de Lonza-rivier zich een weg gebaand door de enorme ravage en stroomt weer verder als voorheen, via de Aar en de Rijn naar ons land.

Zou het water nu misschien ook een boodschap meenemen?

Bij Pannerden is een pontje over de Rijn. De veerboot is net weg en ik ga even zitten aan het water. Rust, stilte. Maar dan hoor ik heel zacht:

In het Bovenland worden ijs en sneeuw schaars.

En ik verander steeds meer van een gletsjerrivier in een regenrivier.

In het Middenland is de regenval steeds onregelmatiger geworden.

Maar de Internationale Rijncommissie zorgt voor minder giflozingen.

Nu kom ik Nederland binnen, het laatste land.

En ik ben bang.

Voor de onregelmatige waterstanden.

Maar vooral voor vergiftigd voedsel en drinkwater.

Ik zal er stikken in de stront, in het gif, in de illegale lozingen en in de overvloed aan regels om die vergiftiging te voorkomen. En in veel smerig geld.

Dood zal ik de Noordzee bereiken

Ach hadden ze hier ook maar referenda..

Ja, ik ben bang

Daar is het pontje. Het vaart nog.

Wat is het hier mooi.

En wat is er geworden van die druilerige dag boven de Aletschgletscher, lang geleden?

Ach ja. Laat ik maar zeggen, dat ik toen heel blij was, dat de Klimaatverandering de daglengte in juni niet had veranderd.

Zuidhorn, 16 juni 2025